

27. Zamanın Ehemmiyeti

Hayata atılan bir kimsenin — hangi meslekten olursa olsun — başarılı olmasında, onun “zaman” anlayışının büyük rolü vardır. Öyleyse, gençliğe yetişme safhasında öğretilmesi gereken zarurî bilgiler ve kazandırılması gereken vazgeçilmez alışkanlıklar arasında zamanla ilgili olanlar da mutlaka yer almalı ve kazandırılmalıdır.

Bu bilgi ve alışkanlıklar, hayatın her ânını verimli bir şekilde kullanmayı sağlayarak ferdin başarısında birinci derecede rol oynayacaktır. Bu durum sadece fertler için değil, cemiyetler için de geçerlidir.

Zaman meselesinde şuurlanmış, iş hayatını ve sosyal ilişkilerini bu şuurun ışığında tanzim edip yürütmeye koyulmuş cemiyetler, diğerlerine göre daha gelişmişlerdir. Başka bir ifadeyle; teknikte ileri gitmiş memleketlerde, zaman konusunda ciddi bir bilinç oluşmuştur.

Bu sahada araştırma yapan sosyologlar, ileri memleketlerle geri kalmış memleketler arasında mevcut en önemli farklardan birinin “zaman telakkisi” olduğunu müşâhede etmişlerdir. Onlara göre, ileri memleketlerde işlerin önceden zamana göre tanzimi ve her bir işin, ona tahsis edilen zaman dilimi içinde yapılması esastır.

Tarihte isimleri bilinen ve ortaya koydukları eserlerle tanınan Mısır, Yunan ve Roma medeniyetlerinin takvim kullanmış olmaları, bu bağlamda çok anlamlıdır.

Zira takvim, zamanın ölçülmesi; devlet ve fertlerin işlerini zaman birimlerine göre tanzim etmesi demektir. Takvime göre hareket, hayatın disipline edilmesi ve insan ömrünün azamî şekilde verimli kılınması anlamına gelir.

Sözgelimi, geçmişte en parlak medeniyetlerden birini kurmuş olan Mısırlıların, yılı 12 aya; gündüzü 12 saate, geceyi de keza 12 saate böldükleri ve her saate müstakil bir ad verdikleri bilinmektedir.

Nitekim bazı ihtilâl dönemi liderleri,

“Zaman kadar kıymetli bir şey, bir kol saatinin çok basit olan işleyişine emanet edilemez.”

düşüncesiyle, az zamanda azamî verim elde edebilmek için bin bir çareye başvurmuş; “zamanı devletleştirmek” gibi tarihte benzeri görülmemiş tedbirlerle, tüm vatandaşların aynı verimlilikte çalışmasını sağlamayı hedeflemişlerdir.

İslâm, zamanın değerlendirilmesinde pratik olarak günlük plana ağırlık verir. Vaktin boş geçirilmemesinde ısrarcıdır. Zarurî çalışmalar dışında kalan vakitleri zikir, tefekkür, faydalı bilgiler öğrenme, aile bireyleriyle sohbet ve terbiye gibi meşguliyetlerle geçirmeyi emreder.

Zamanı plana bağlama konusunda, faydalı meşguliyetleri önceden belirleyip programlamak esastır.

İbâdet, helâl kazanç, nefis murakabesi ve aile terbiyesi; günlük meşguliyetin ana başlıkları olmalıdır.

“İki şey vardır; insanların çoğu onun değerini bilmez: Sıhhat ve boş vakit.”

(Buhârî, Rikâk, 1)

Ahmet’in Başarısı

Ahmet, ilköğretimi yeni bitirmişti. Ortaöğretim sınavına girdikten sonra İstanbul’da iyi bir liseyi kazanmıştı. O güne kadar yalnızca öğretmenlerinin ödev için verdikleri kitapları okuyan Ahmet, liseye geçtikten sonra, yazar olan babasının tavsiye ettiği kitapları okumaya karar vermişti.

Ne de olsa sürekli olarak babasını okurken ve yazarken gören Ahmetlerin evinde, bütün duvarlar kitaplarla kaplıydı. Babasının bir çalışma odası vardı ve oradaki çalışma saatleri belliydi. Ahmet’in babası, aynı zamanda bir üniversitede öğretim üyesiydi. Ahmet’in, bir gün olsun babasıyla zaman geçiremediği bir gün olmamıştı.

Ahmet’in babası Selim Bey, zaman konusunda gerçekten titiz bir insandı. Evinde, çalışma odasında işlerini halletmesine rağmen, her sabah aynı saatte kalkar, kahvaltısını yapar, işinin başına yine aynı saatte geçer; aynı saatte işini bırakır ve ailesiyle ilgilenirdi.

Bazı durumlarda işini bırakıp farklı işlere yönelse

de mutlaka telafi saatlerinde söz verdiği işleri yerine getirirdi.

Ahmet bu duruma çok dikkat etmişti. Babasını örnek almaya başlamıştı. Lise hayatı, Ahmet için yeni bir başlangıç olacaktı. Odasını yeniden düzenlemişti. Kendine küçük bir kütüphane kurmuştu. Odasına kocaman bir saat asarak, günlük çalışma rutinini tıpkı babası gibi takip etmeye çalışıyordu.

Ahmet'in bu özverisini gören Selim Bey çok memnun olmuştu. Ahmet, programını uyguladıkça daha verimli zaman geçiriyor; oyun oynayabiliyor, ailesiyle sohbet edip pikniğe gidebiliyor ve güzel vakitler geçirmeye de zaman bulabiliyordu.

Ahmet, babası Selim Bey'i örnek alan bir çocuk olarak, zamanın verimli kullanılması konusunda farkında olmadan birçok şey öğrenmiş ve bu alışkanlıkları hayatına taşımaya başlamıştı.